

Tehdit, takip, sonunda geldiler!

ÖMER ERBİL (mailto:omer.erbil@radikal.com.tr)

Radikal Hayat / 08/08/2014

Kültür ve Turizm Bakanlığı son 10 yılda 5 bine yakın tarihi eserin yurt dışından iadesini sağladı.

İSTANBUL - Atilla Koç döneminde başlayan, Ertuğrul Günay ile hız kazanan iade çabaları Ömer Çelik döneminde de sürüyor.

Ülkemizden yasal olmayan yollarla kaçırılan eserler için Türkiye önceki yıllarda sadece Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla bildirim yapıyordu. Sadece Karun Hazinesi Elmalı definesi gibi birkaç eserle ilgili dava süreci başlatmış ancak bu davalar çok uzun süre aldı ve de çok maliyetli olduğu için diğer eserlerin peşine düşülmemişti. Ancak son 10 yıldır bakanlık taktik değiştirdi ve eserleri takibe aldı.

Özellikle Ertuğrul Günay döneminde ülkemizde kazı yapan yabancı arkeologlara ve o ülkenin bakanlıklarına "ya eserleri geri verirsiniz ya da arkeolojik kazılarınızı sonlandırırız" tarzındaki yaklaşım etkili oldu. Başta Boğazköy Sfenksi olmak üzere Herakles Heykeli üst kısmı bu yöndeki yaklaşım ile iadesi sağlandı. Diğer yandan ülkemizdeki eserler ile sergi açmak isteyen MET, British Museum, Victoria Albert's ve Berlin Müzesi gibi büyük müze direktörlerine de, "Önce sizdeki kaçak eserleri iade edin daha sonra sergi için anlaşalım" denildi. Bu da ciddi sonuçlar verdi. Kültür ve Turizm Bakanlığı başta UNESCO olmak üzere uluslararası platformlarda bu ülkeleri suçlayıcı ve eserleri iade etmeye zorlayıcı açıklamalar yaptı.

Türkiye'ye geri dönen tarihi eserler

(http://www.radikal.com.tr/fotogaleri/turkiye/turkiyeye_geri_donen_tarihi_eserler-1205585)

Özel koleksiyonerler için de bakanlık bünyesinde oluşturulan bir ekip tüm dünyadaki müzayedeleri mercek altına aldı. Müzayede salonlarına eserin ülkemizden yasal olmayan yollarla kaçırıldığı bilgisi verilerek bir anlamda mahalle baskısı kuruldu. Diplomatik yollardan o müzayede şirketleri kendi ülkelerinin yasaları karşısında da suç işledikleri, UNESCO'nun aldığı tavsiye kararları hatırlatıldı. Buradan sonuç alınamaz ise yine buldukları ülkelerin emniyet güçleri ile yasal çerçevede irtibat kurularak, bazen de Interpol aracılığıyla koleksiyon sahipleri ve müzayede şirketlerine baskı yapıldı.

Özel koleksiyonerlere önce iyi niyet gösterildi daha sonra ise yasal haklar hatırlatıldı. Türkiye'nin bu çabaları bazı koleksiyonerlerce takdirle karşılanıp, kendiliğinden iade edilen eserler de oldu. En son ABD vatandaşları Rick O'Ryan ve Kyoko Schmidt ellerindeki amforaları Büyükelçiliğimize bu şekilde teslim etti.

(<https://plus.google.com/111139069635417829913>)